

2 / 13

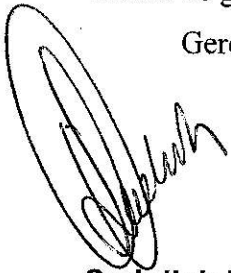
787/2235

Tarih	
Yer	
İsim	- Anaykıl
3.10.2007	2/13
14 Nuri	St. O. B. B.
İ. Y. K.	İ. Y. K.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında 1413256
Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

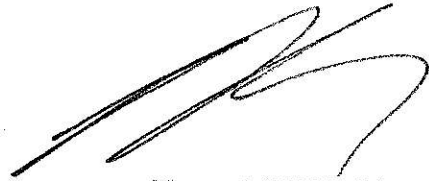
Gereğini arz ederiz . 01. 10 2007

Sadullah ERGİN

Hatay Milletvekili

AK Parti Grup Başkanvekili

Kemal ANADOL

İzmir Milletvekili

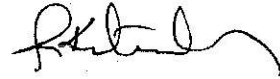
CHP Grup Başkanvekili

Oktay VURAL

İzmir Milletvekili

MHP Grup Başkanvekili

Fatma KURTULAN

Van Milletvekili

DTP Grup Başkanvekili

GENEL GEREKÇE

Anayasa'nın "*Başkanlık Divanı*" başlıklı 94 üncü maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlık Divanı için bir yasama döneminde iki seçim yapılacağı ve ilk seçilenlerin görev süresinin iki yıl, ikinci devre için seçilenlerin görev süresinin üç yıl olacağı öngörülmüştür. Anayasa'nın "*Toplanma ve tatil*" başlıklı 93 üncü maddesinde ise TBMM'nin her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 93 üncü maddesine uygun olarak İçtüzüğü'nün 4 üncü maddesinde TBMM'nin her yıl Ekim ayının birinci günü çağrısız toplanacağı öngörülmüştür. Ancak İçtüzüğü'nün üçüncü maddesi yeni seçilen TBMM'nin seçim sonuçlarının açıklanmasından itibaren beş gün içinde toplanmasını zorunlu kılmıştır. Yeni seçilen TBMM'nin Ekim ayının birinci günü toplanması olanaklı olmadığından, ilk yasama yılının farklı bir tarihte başlayacağı açıktır. Bu durumda bir yasama döneminin ilk yasama yılı ile ilk seçim yılının çakışması neredeyse olanaksızdır. Uygulamada bu sorunu çözmek için ilk yasama yılının başlangıcı TBMM'nin toplandığı ilk gün olarak kabul edilmekte ve ikinci yasama yılı ancak 1 Ekimde başlatılabilmektedir. Böyle olunca ilk yasama yılı 1 yıldan daha kısa sürmekte ve ilk seçim yılının yasama yılından artan bölümü altıncı yasama yılı olmaktadır. Sonuç olarak da ilk seçilen başkan iki yıldan daha az bir süreyi kapsayan iki yasama yılı için başkanlık yapmaktadır. İkinci devre için seçilen başkanın ise üç yıldan fazla bir süreyi kapsayan dört yasama yılı için mi yoksa sadece üç yasama yılı için mi başkanlık yapacağı sorun oluşturmaktadır. İkinci seçilen başkanın üç yasama yılı görev yapması halinde altıncı yasama yılında kimin başkanlık yapacağı yeni bir tartışmanın konusunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu uygulamanın Anayasa ile bağdaştığı söylenemez.

Aynı sorunu dikkate alan 1924 Anayasası bu soruna bir çözüm getirmeye çalışmıştır. Söz konusu Anayasa, seçimlerden yasama yılının başlangıcı olan Kasım ayına kadar geçen süreyi "olağanüstü toplantı" biçiminde adlandırarak bu süreyi yasama yılı hesabında dikkate almamıştır. Böylece 1924 Anayasası, dört seçim yılının beş yıla dönüşmesini engellemiş ve ilk seçilen başkanın "olağanüstü toplantı" olarak adlandırdığı süre boyunca başkanlık yapmasını öngörmüştür. Bu durumda son seçilen başkanın da bir yıldan az bir süre görev yapması, kendiliğinden Anayasa buyruğu haline gelmektedir.

1982 Anayasası ise seçim dönemini beş yıl olarak tanımlamış ve bu sürenin yasama yılının başına kadar geçecek bölümünün başka bir adla adlandırılmasına olanak tanımamıştır. Anayasada belirlenen süre beş yıldır ve Anayasa açısından önemli olan seçilen Başkanlık Divanının iki ve üç yıllık iki devre için görev yapmasıdır. Başkanlık divanının, bu sürenin altında ve üstünde görev yapmasıyla sonuçlanacak her düzenleme Anayasaya açıkça aykırı olacaktır. Diğer bir anlatımla ilk yasama yılının başlangıcının, olağan yasama yılının başlangıcı ile örtüşmemesi ve ilk yasama yılının bir yıldan az sürmesi, Anayasada öngörülen sürenin kısaltılmasına dayanak alınamaz. Tam tersine yapılacak düzenlemenin Anayasaya uygun hale getirilmesi gerekir. Bu açıdan bakıldığında, İçtüzükte ilk seçilen TBMM Başkanının ve Başkanlık Divanının iki yıldan az süreyle görev yapmasına neden olan düzenlemenin Anayasaya açıkça aykırı olduğu ve İçtüzükte Anayasaya aykırı olan bu düzenlemenin Anayasaya uygun hale getirilmesinin bir zorunluluk olduğu konularında kuşku yoktur. Anayasadaki süre bağlayıcı bir süredir ve bu sürenin İçtüzüğe yansıtılması gerekir.

Bu amaçla TBMM Başkanının seçimi ile ilgili madde gözden geçirilmiş ve Anayasaya aykırılık giderilmiştir. Düzenleme ile TBMM Başkanları ve Divanların görev süresi "yasama yılı" olarak değil Anayasaya uygun biçiminde "yıl" olarak tanımlanmıştır.

Değişiklik teklifi ile başkanlık divanı ile komisyonların seçim süresi de Başkanın görev süresiyle ilgili olarak yapılan değişikliğe paralel olarak yasama yılı yerine Anayasa'ya uygun olarak "yıl"la tanımlanmaktadır. Ancak seçim tarihinde Meclisin tatilde olması halinde, boşluk oluşmasını önlemek amacıyla görev süresi yasama yılının sonuna kadar uzatılmaktadır.

Teklif, bu amaçlarla İttüzüğün ilgili maddelerinde değişiklik yapmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- TBMM Başkanı, Başkanlık Divanı ve Komisyonların görev süresi Anayasaya uygun olarak yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 2 –Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

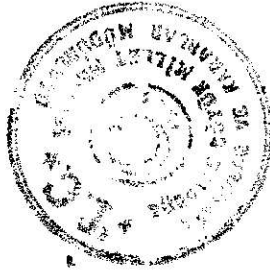
**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1-5.3.1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 10 uncu maddesinin birinci, 11 inci maddesinin beşinci ve 20 inci maddesinin son fıkralarında yer alan “yasama yılıdır.” ibareleri “yıldır.” biçiminde değiştirilmiş ve 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının, 11 nci maddesinin beşinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş; 20 nci maddesinin son fıkrasının son cümlesi, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

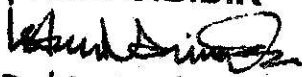
“Ancak, seçimin yapılacağı tarihte Meclis tatilde ise, görev süresi, o yasama yılının sonuna kadar devam eder.”

MADDE 2 -Bu İktüzük hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu İktüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

ASLI GİBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanıunlar ve Kararlar Müdürü